

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A, PÅ TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT. SAK NR 62/03.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 8. mars 2004 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Under saksforberedelsen har klager fremsatt habilitetsinnsigelse mot utvalgets leder Anne Lise Rønneberg og utvalgets medlem Wenche Frogn Sellæg. Innsigelsen har vært behandlet av de øvrige utvalgsmedlemmene, under ledelse av nestleder Jon Høyland. Utvalget ble for anledningen supplert med varamedlemmene Kari Mjølhus og Inger Lise Gjorv. Det er konkludert med at verken Rønneberg eller Sellæg er å anse som inhabile.

Vedtaket i klagesaken er etter dette truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev av 26. november 2003 har A, inngitt klage på tingrettsdommer B. Det fremgår av brevet at klagen også gjelder sorenskriver C, X tingrett. Klagen på sorenskriver C vil bli behandlet i egen sak. A's klage er forelagt for dommer B, som har avgitt uttalelse. Embetsleder er orientert om klagen.

Saksforholdet synes i korthet å være følgende:

I februar 2002 innga A anke over X forliksråds dom av 15. januar 2002. Saken gjaldt flere forskjellige forhold, herunder krav om fastsettelse av ektefellebidrag. Ved X tingretts kjennelse ble saken avvist, under henvisning til at gebyr ikke var innbetalt. Kjennelsen ble stadfestet av lagmannsretten, men opphevet av Høyesteretts kjæremålsutvalg for så vidt gjaldt den del av saken som gjaldt ektefellebidrag, og hvor det etter rettsgebyrloven er gebyrfrihet.

Etter dette ble hovedforhandling berammet til 27. oktober 2003 i X tingrett, og innkalling ble sendt partene. På innkallingen var ikke angitt hvilken rettsal som skulle benyttes, og partene ble henvist til informasjon ved fremmøte i resepsjonen.

Den 24. oktober 2003 mottok tingrettsdommeren et prosesskrift fra saksøkte med opplysninger om at kravet om ektefellebidrag var rettskraftig avgjort ved tidligere dom fra 1989. Etter dette avviste tingrettsdommer B saken, og hovedforhandling ble ikke gjennomført. A møtte imidlertid opp i tingretten den 27. oktober 2003. Da hun fant at verken dommer eller motpart var møtt frem, nedla hun påstand om at det måtte avsies uteblivelsesdom i hennes favør.

Saken ble avvist ved tingrettens kjennelse 21. november 2003. A påkjærte kjennelsen til lagmannsretten, som ved kjennelse 16. februar 2004 opphevet tingrettens kjennelse.

I det følgende gjengis et kort sammendrag av partenes anførsler i anledning klagen.

Klager har i hovedsak anført:

Tingrettsdommer B har to ganger avvist saken på feilaktig grunnlag, første gang fordi han tok feil av spørsmålet om gebyrfrihet, andre gang fordi han overser at ektefellebidrag etter ekteskapsloven kan kreves på nytt og endres, selv om det er ilagt tidligere.

Ved innkalling til hovedforhandlingen burde det vært opplyst i hvilken rettsal saken skulle behandles.

Klager fikk aldri noen skriftlig underretning om at saken skulle utsettes eller avvises, forut for hovedforhandlingen i oktober 2003. Det er åpenbart at dommeren og motpartens advokat har drevet rettsforhandlinger seg i mellom over telefon. Saken blir dertil avvist pr telefon.

Etter at klager har ventet i nærmere to år på å få saken opp, velger altså dommeren på denne måten å avvise saken. Han brukte tre uker på å avsi den siste avvisningskjennelsen, etter at klager den 27. oktober 2003 begjærte avsagt uteblivelsesdom.

Dommerens opptreden viser at han ikke er skikket til å være dommer.

Innklagede har i hovedsak anført:

Det er ikke uvanlig at det på berammelsestidspunktet for en sak – som i dette tilfellet var i august 2003 – ikke er klart hvilken rettsal som kan benyttes. Partene blir da henvist til informasjon om rettsalsnummer ved fremmøte i resepsjonen.

Klager ble muntlig orientert av dommeren selv den 24. oktober 2003 om at hovedforhandlingen var besluttet avlyst, idet det ville bli avsagt kjennelse for avvisning av saken. Noen annen kontakt har det ikke vært mellom dommer og parter, og dommeren har selvsagt ikke ført noen form for rettsforhandlinger med motpartens advokat på telefon, verken ved denne eller andre anledninger.

Når klager kritiserer hans opptreden overfor henne, er det uklart hva det siktes til. Han har imidlertid hatt tre telefonsamtaler med henne, første gang da han varslet avlysning av hovedforhandlingen, de to andre gangene i den etterfølgende uken da hun protesterte mot avvisning. I denne forbindelse skriver tingrettsdommeren i anledning klagen følgende:

”Etter at begge disse samtalerne hadde vart i ca. 15-20 minutter uten at A syntes å ville akseptere den begrunnelsen jeg ga, la jeg på telefonen etter å ha gitt uttrykk for at jeg anså det for formålsløst å fortsette. At dette ble gjort på en arrogant måte, kan jeg vanskelig se for meg. Jeg mener selv at jeg ved begge anledninger viste stor tålmodighet overfor A. I det siste tilfellet var for øvrig avdelingslederen til stede, og kan gi sin beskrivelse av hvordan samtalen foregikk.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstolloven § 236 første ledd. Dette forutsetter med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse unntak fra denne myndigheten. Et viktig unntak er bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig. Dette betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol, kan tilsynsutvalget ikke prøve dette.

Under henvisning til foranstående er det følgelig på det rene at utvalget er avskåret fra å vurdere den del av klagen som gjelder dommerens rettsavgjørelser, de to kjennelsene som begge senere er opphevet. Når det gjelder dommerens saksbehandling i forbindelse med at hovedforhandlingen den 27. oktober 2003 ble avlyst fredagen før, og spørsmålet om hvorvidt han benyttet en akseptabel fremgangsmåte, viser utvalget til at disse forholdene allerede er vurdert av Y lagmannsrett i anledning klagers kjæremål. Tilsynsutvalget finner imidlertid grunn til å gjengi følgende fra lagmannsrettens premisser i kjennelsen av 16. februar 2004:

”Endelig vil lagmannsretten bemerke at tingretten i dette tilfellet hadde en klar foranledning til å la A få anledning til å imøtegå D`s nye avvisningspåstand. På tross av at D selv må ha kjent til at hans tidligere ektefelle ble tilkjent bidrag fra ham i forbindelse med skilsmissem i 1989, ble hans påstand om avvisning på dette grunnlag først fremsatt i prosesskriv datert 23. oktober 2003, som – ifølge kjennelsen - ble mottatt i tingretten fredag 24. oktober 2003. Ifølge prosesskrivet skal dette være sendt tingretten i fire eksemplarer (samt et eksemplar pr telefaks), og tingretten måtte dermed gå ut fra at det ikke var sendt i kopi til A. Hovedforhandling i saken var berammet til den påfølgende mandagen 27. oktober 2003. Tingrettens beslutning om å avvise saken og avlyse hovedforhandlingen ble truffet samme dag og meddelt A pr telefon. Hun fikk dermed ikke tid på seg til å imøtegå avvisningspåstanden, og hun fikk heller ingen veiledning med hensyn til de kompliserte rettsreglene som regulerer rettskraftvirkningen av slike bidragsspørsmål. A er selvprosederende, og har vært det gjennom hele saken. Tingretten hadde en klar foranledning til å veilede henne i denne situasjonen, og under enhver omstendighet skulle hun fått anledning til å imøtegå – muntlig under hovedforhandlingen eller skriftlig – D`s avvisningspåstand. Etter lagmannsrettens syn er tingrettens brudd på veiledningsplikten i dette tilfellet en saksbehandlingsfeil. Det er ikke nødvendig for lagmannsretten å ta stilling til hvorvidt denne saksbehandlingsfeilen i seg selv kunne ført til opphevelse av tingrettens kjennelse.”

Ved at lagmannsretten i denne forbindelse har vurdert samme forhold som er gjenstand for klage til tilsynsutvalget, anser utvalget seg avskåret fra å gå nærmere inn i disse spørsmålene.

For øvrig vil utvalget bemerke:

Det er ikke grunnlag for å bebreide dommeren den praksis som benyttes i X tingrett, hvor det i forbindelse med innkalling til hovedforhandling ikke er klart hvilken rettssal som skal benyttes, slik at rettssalsnummer ikke kan oppgis. Utvalget kan heller ikke se at denne praksis i seg selv er kritikkverdig eller uheldig. Partene vil få nødvendig informasjon ved fremmøte.

Når det gjelder klagen på dommerens opptreden, finner utvalget det ikke godtgjort at det foreligger brudd på reglene for god dommerskikk.

Etter dette har Tilsynsutvalget for dommere truffet slikt enstemmig
vedtak:

1. Klagen avvises for så vidt den gjelder misnøye med rettsavgjørelser.
2. Det er ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette brev sendes sorenskriveren i X tingrett til orientering.